ВПЛИВ МІГРАЦІЇ НА ЗМІНИ СТРУКТУРИ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

М.Ю. Калашник, студентка
Науковий керівник: Н.Б. Решетняк, доцент

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Вимушена зовнішня та внутрішня міграція українців через війну впливає як позитивно, так і негативно на зміни структури робочої сили в Україні, адже людський капітал є найважливішим фактором розвитку держави.

По-перше, серед негативних аспектів міграції потрібно виділити втрати людського капіталу та відтік кваліфікованої робочої сили, що створює дефіцит висококваліфікованих робітників. Вторгнення агресора на територію України та повномасштабні воєнній дії, які почалися 24 лютого 2022 року, змусили мільйони українців покинути свої домівки, більша частина яких шукала притулок у країнах Євросоюзу. За даними УВКБ ООН, станом на 12 вересня 2023 року за кордоном (не враховуючи росію та білорусь) перебуває 5 830 500 українців, 1 072 705 з яких зареєстровані у Німеччині, 958 120- у Польщі та 368 162- у Чехії. Також багато українців вирішили не покидати країну, тому, за даними Міністерства соціальної політики, станом на початок червня 2023 року, загальна кількість внутрішньо-переміщених осіб становить 4,8 млн.

Еміграція широких верств населення формує значні ризики для результативності соціально-економічних і суспільно-політичних трансформацій. Особливого значення набуває такий процес, як «відтік мізків» («brain drain»), який визначається переміщенням вчених, представників творчої інтелігенції та студентів, які мають намір здобути

освіту в європейських ВНЗ та надалі працювати в інститутах розвинених країн. Згідно з даними дослідження УВКБ ООН, станом на вересень 2022 року, переважна більшість українських біженців за кордоном мають дипломи магістрів в освітній сфері та дипломи про повну професійно-технічну освіту. Загалом серед усіх біженців, станом на травень 2023 року, близько 32% українців знайшли роботу, 34% з яких - за спеціальністю.

Всередині країни посилюється диспропорція між попитом та пропозицією робочої сили. Українці зі статусом ВПО - переважно громадяни східних та південних областей країни, що спричинено активними бойовими діями саме на цих напрямках. На Сході України зосереджена велика кількість промисловості, у порівнянні з районами міграції, і структура зайнятості була спрямована саме на цей напрямок. Внутрішні мігранти залишилися без роботи і не мають можливості працевлаштуватися за спеціальністю через відсутність даної сфери в центральній та західній областях країни.

По-друге, через міграцію українців знижується продуктивність праці та наповнення бюджетів різних рівнів, зростають потреби соціального захисту при зменшенні ресурсних надходжень.

Також, відтік робочої сили впливає на інституційну та макроекономічну спроможність країни через погіршення якості роботи державних установ (частина кваліфікованих держслужбовців виїхала за кордон). Вимушений перерозподіл фінансування сфер, пов’язаних з людським капіталом. Погіршення демографічної структури внаслідок еміграції , що передбачає втрату молоді та зростання частки людей літнього віку, означає необхідність збільшення витрат на програми соціальної допомоги - пенсії, з одночасним зниженням видатків на освіту.

Однак позитивні наслідки міграції українців також є. Серед них можна виділити зростання заробітної плати, що зумовлено нестачею кваліфікованої робочої сили в умовах потреб та заходами стимулювання або

прискорення економічного зростання. В результаті чого відбувається підвищення добробуту в країні навіть за умови втрати робочої сили.

Отже, узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що вторгнення агресора на територію України спричинило як зовнішню, так і внутрішню міграцію українців, що безумовно впливає на зміни структури робочої сили. Міграція студентів, молодих фахівців та спеціалістів зумовлює відтік кваліфікованої робочої сили та формує ризики для соціально-економічних трансформацій українського суспільства. З іншого боку, нестачею робочої сили зумовлено зростання заробітних плат в певних сферах, і як наслідок - підвищення добробуту в країні.